

UDRUŽENJE
FORUM LIJEVE INICIJATIVE

KALEVI
SORSA
FOUNDATION

OMLADINSKE
POLITIKE

MOSTAR ZA MLADE

FORUM LIJEVE INICIJATIVE

MOSTAR ZA MLADE

AUTORICA: MERSIHA ČOMOR

SARAJEVO, 2021.

SADRŽAJ

UVOD	7
PRIMJERI DOBRE PRAKSE U BOSNI I HERCEGOVINI	7
PRIMJERI DOBRE PRAKSE U EUROPSKOJ UNIJI	8
PROSTOR ZA MLADE JE ZAKONSKA OBAVEZA	9
ANALIZA STAKEHOLDERA	10
MLADI U BROJKAMA	12
MOGUĆA RJEŠENJA.	14
KORACI DO REALIZACIJE.	16
IZVORI	17

UVOD

Mostar, kao jedan od najvećih urbanih centara u Bosni i Hercegovini, nema poseban prostor u kojem bi se mladi mogli okupljati, organizovati, izražavati svoju kreativnost i realizovati svoje ideje. Zakon o mladima FBiH u članu 4. stav 1. tačka 10. definira prostor za mlade kao jednonamjenski ili višenamjenski, otvoreni ili zatvoreni prostor u kome se provodi rad s mladima i omladinske aktivnosti. Iako je to zakonska obaveza, unatoč činjenici da su takvi prostori u drugim gradovima pokazali pozitivne efekte, prostor i dalje ne postoji, niti uviđamo aktivne politike koje zagovaraju kreiranje prostora za mlade. Nedostatak prostora za mlade jedan je od uzroka niza drugih problema, kao što su nedostatak kvalitetnih sadržaja za ispunjavanje slobodnog vremena mladih, razvija se delinkventnost, mladi se međusobno udaljavaju i buja govor mržnje, u gradu je sve više nelegalnih grafita jer mladi nemaju prostor gdje da se izraze, itd. Kreiranjem prostora za mlade želimo doprinijeti većoj i zdravijoj aktivnosti i boljoj umreženosti mladih, kao i kanalisanju njihove energije u pozitivnom pravcu. U ovom prostoru mladi će moći i da stižu neformalno obrazovanje, da se druže, upoznaju, te razbijaju stereotipe jedni o drugima i predrasude koje su prisutne u društvu npr. da su mladi pasivni, da ne žele da

rade, da su nezainteresovani i sl. U ovoj analizi javne politike želimo ukazati na neophodnost kreiranja prostora za mlade u Mostaru, način kako se to može realizovati, strane koje mogu biti zainteresovane u ovom procesu i perspektive koje postojanje takvog prostor nosi.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE U BOSNI I HERCEGOVINI

Prostor za mlade u Mostaru trenutno ne postoji ali u drugim BiH gradovima imamo adekvatne primjere na koje se možemo ugledati. Jedan od njih svakako može da bude glavni grad države tj. Sarajevo. U općini Novo Sarajevo se nalazi Međunarodni centar za djecu i omladinu. Ovaj Centar osnovala je Općina 2001. godine. Glavni cilj im je bio dati priliku za okupljanje mladim ljudima i aktivirati njihovih kreativni potencijal. „Danas se u Centru redovno održavaju raznorazne radionice, izložbe, predstave za djecu i mlade, predavanja, koncerti, festivali, sportska takmičenja...”¹, što nam pokazuje koliki je značaj tog prostora koji otvara svoja vrata mladima i nakon 20 godina i služi kao centar kulturnih i društvenih

¹ (Sarajevo.travel, 2021)

dogadaja za mlade. Aktivnosti Centra se finansiraju iz Općinskog budžeta, a za 2016. godinu to je bilo 200.000KM.²

Još jedan pozitivan primjer dolazi iz Brčko distrikta gdje je uspješno obezbijeden prostor za mlade. Taj čin je prepoznat i kasnije nagrađen od strane krovnih organizacija za mlade.³ Prostor za mlade osiguran je kroz Centar za mlade. Njegov cilj je osnaživanje mladih ljudi kako bi svojim aktivizmom unaprijedili sebe i zajednu, dodatno se edukovali, jačali poduzetničke kompetencije, stvaranje mogućnosti za nova zaposlenja. Dakle, fokus stavljaju na osnaživanje mladih ljudi.

Prostor za mlade ima i grad Tuzla, a nalazi se u „JU Domu mladih“ i mjesto je gdje neformalne grupe i nevaldine organizacije mogu koristiti prostor za edukaciju mladih besplatno. „Dom mladih“ Tuzla osnovan je Odlukom Gradskog vijeća i finansira se iz budžeta Grada Tuzla.⁴ „Realizuju se i različite aktivnosti kao što su: sastanci različitih omladinskih timova, interaktivne radionice, edukativni kursevi, edukativni moduli treninga za mlade lidere, posjete gostiju iz inostranstva, neformalni dolasci mladih ljudi i korištenje prostora za njima potrebne svrhe, sastanci različitih grupa i ostalo“.⁵

² (Novo Sarajevo, 2016)

³ (Semberija.info, 2020)

⁴ (Domovi kulture, 2021)

⁵ (Centar za kulturu Tuzla, 2017)

PRIMJERI DOBRE PRAKSE U EUROPSKOJ UNIJI

U Europi postoji Europska mreža omladinskih centara koja broji 18 članica iz europskih država. Jedna od članica je Youth Centre Villa Elba iz Finske. Ovo je centar za mlade sa statusom vladine/ javne organizacije podržava i njegov rad nadgleda Ministarstvo obrazovanja i kulture Finske, a uloga centra je da podrži rast i razvoj mladih ljudi. To je samo jedan od brojnih centara u mreži u kojima rade obrazovani omladinski radnici koji „ohrabruju mlade ljude da preuzmu odgovornost za donošenje odluka i rješavanje problema“.⁶ Pored omladinskih radnika tu su i socijalni radnici, pedagozi i edukatori iz oblasti okoliša. Uočavamo da svojom dodatnom podrškom ovaj tip centra za mlade pravezilazi kapacitete bosanskohercegovačkih centara, ali daje nam jasnu naznaku u kom smjeru treba da se krećemo. Za primjer navodimo i European Youth Centers sa sjedištima u Stasburgu i Budimpešti, koji djeluju kao dio Vijeća Europe i Odjela za mlade zajedno sa European Youth Found.⁷ Suraduju i sa nevladinim organizacijama kako bi osigurali učešće svih mladih ljudi i djeluju sa ciljem da

⁶ (ENYC, 2018)

⁷ (COE, 2021)

mladi izgrade razumijevanje ljudskih prava, sloboda, da se razvijaju i aktivno učestvuju u društvu, te da doprinesu sprovedbi programa Vijeća Europe u području omladinskog aktivizma.

PROSTOR ZA MLADE JE ZAKONSKA OBAVEZA

Položaj mladih je regulisan Zakonom o mladima Federacije BiH i Zakonom o volontiranju FBiH. Jedan od ciljeva Zakona je „jačanje učešća i uključenja mladih (...) kroz uređene mehanizme djelovanja”.⁸ U članu 25. Zakona o mladima FBiH spominje se „rad s mladima, jačanje i razvitak sposobnosti mladih i slobodno vrijeme”.⁹ Zakon o mladima pokriva i pitanje osnivanja prostora za mlade jer to se smatra dijelom omladinske politike i načinom uključivanja mladih u proces donošenja odluka. „Zakonska rješenja na nivou entiteta predviđela su obavezu jedinica lokalne samouprave da osiguraju prostor za mlade. To su prostori kreirani specijalno za njih i za njihove potrebe. Prostori u kojima se mladi mogu organizovati, napredovati i u konačnici, ispuniti sav svoj potencijal i pomoći na

bilo koji način zajednicu u kojoj žive”.¹⁰

Zakon o mladima FBiH u članu 14. izričito novodi da su općinski, gradski i kantonalni organi vlasti dužni su samostalno osigurati minimum mjera na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti, kao i mehanizme i kapacitete koji uključuju osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja.

Pored domaćeg zakonodavstva, postoji i međunarodni pravni okvir koji upućuje na obavezu postojanja prostora za mlade. Europska agencija za informisanje i savjetovanje mladih (ERYICA) je usvojila Europsku povelju o informisanju mladih 2004. godine, koja se fokusira posebno na pravo mladih na informisanje koje se upravo može provoditi kroz centre i prostore za mlade. „Informativni centri za mlade teže da garantuju jednakost u pristupu informacijama za sve mlade ljude, bez obzira na njihovu situaciju, porijeklo, pol, religiju ili socijalni status”.¹¹ Ovo je samo jedna od stavki Povelje koja treba da obezbijedi minimale standarde i kvalitetu u radu sa mladima tj. informisanju kao djelom politike za mlade.

„U Europskoj povelji o učešću mladih u životu na regionalnom i lokalnom nivou učešće mladih i mobilnost

⁸ (KULT, 2013)

⁹ (fbihvlada, 2010)

¹⁰ (Vijeće mladih, 2020)

¹¹ (Static1, 2004)

mladih zauzimaju važno mjesto. Ova europska konvencija tretira aktivno učešće mladih kao posjedovanje prava, prostora i prilike, u čemu im je neophodno pružati punu podršku, jačajući njihov utjecaj na odluke, kao i njihovo angažiranje u aktivnostima koje doprinose izgradnji boljeg društva¹².

BiH se obavezala i da će ispunjavati UN-ove Ciljeve održivog razvoja, a samim time to znači i ulaganje u mlade ljude. Upravo se u Omladinskoj deklaraciji 67. UN DPI NGO konferencije pod nazivom "Mi budućnost" u preporukama pod tačkom 10 pozivaju svi nivoi vlasti država članica UN-a da, između ostalog, osiguraju prostor i resurse i razviju lokalizirane planove za implementaciju Ciljeva održivog razvoja u smislu podrške mladima.¹³

ANALIZA STAKEHOLDERA

Na putu ka rješavanju ovoga problema svakako da postoje institucije i osobe koje bi imale utjecaj i interes da doprinesu ovom procesu. Glavna podrška je Grad Mostar i Gradsko vijeće. Iz prethodnih primjera iz drugih bh. gradova vidjeli smo da su vijeća imalu nadležnost da odobre prostor

za korištenje, što je nadležnost koja im je zakonom povjerena u okviru upravljanja imovinom. Sami prijedlog u pravilu dolazi od gradske/općinske administracije. Kao i prema Zakonu o mladima FBiH na jedinicama lokalne samouprave je da potpomažu boljem položaju mladih i osiguraju prostor za mlade. Zakon nalaže i postojanje jedne osobe koja radi kao referent za mlade koji ima obavezu da pomaže mladima i komunicira sa organizacijama koje se u svom programu bave mladima. U Mostaru postoji referent koji obavlja ove poslove i važan je stakeholder u procesu osiguranja prostora za mlade. Svakako da ne možemo izostaviti i gradonačelnika Mostara koji, opet, u svojoj nadležnosti ima obavezu da se bavi i pitanjima mladih. Pored gradonačelnika tu su i vijećnici koji su izabrani u Gradsko vijeće i koji su se u svojim programima obećali baviti pitanjima mladih. Sada, kada napokon imaju tu mogućnost i moć, kao i interes jer dio vijećnika pripada skupini mladih, mogu da doprinesu rješavanju ovog problema. Jedina prijetnja ovih stakeholdera može da bude da nisu dovoljno zainteresovani za rješavanje problema. Nadati se je da je novoformirana vlast u Gradu Mostaru zainteresovana, a ovo je idealna prilika da pokažu koliko su spremni da rade na poboljšanju položaja mladih.

Pored institucija vlasti u Mostaru

¹² (KULT, 2013)

¹³ (Ujedinjene nacije, 2018)

postoje brojne nevladine organizacije koje u svoj program uvrštavaju pitanja mladih, te se bave edukovanjem i osnaživanjem mladih, poticanjem na mobilnost, aktivizam i volontiranje. Oni predstavljaju bitne stakeholdere, a neke od tih organizacija su: PRONI Omladinski klub Mostar koji okuplja veliki broj mladih ljudi; kao krovna organizacija mladih tu je i Vijeće mladih grada Mostara koje svoje prostorije djeli sa Lokalnom Demokratskom Agencijom koja u svom fokusu ima mlade ljude i okuplja ih. Zatim AIESEC, Youth Power, Omladinska banka Mostar, Unija studenata „Džemal Bijedić“, Sveučilišni Zbor, itd.

Na stranici vlade HNK postoje brojna registrovana udruženja mladih, koji bi također bili dio podrške (Arhiv Vlada HNK, 2009). Sve nevedene organizacije imaju veliki interes da Mostar dobije prostor za mlade jer, na kraju, oni su ti koji bi i koristili prostor za rad sa mladima. Međutim, oni nemaju tako veliku moć, a neki od njih su dobili prostor za rad od grada Mostara kao način ulaganja grada za mlade u Mostaru. Većinom te prostorije dijele sa nekim drugim organizacijama i dosta su manjeg kapaciteta, ne mogu okupiti veću grupu mladih i kao takve pojedinačne kancelarije koje se daju nevladinim organizacijama nisu i ne mogu biti isto što i prostor za mlade. Na zajedničkim sastancima i dogovorima

mogli bi računati na njihovu podršku, jer pored mladih oni su ti koji bi imali najviši interes za kreiranje prostora za mlade.

Neizostavan stakeholder su generalno mladi ljudi sa područja Mostara koji sigurno da će imati najviše koristi od tih prostorija. Samim time na podršku njih i njihovih roditelja možemo da računamo, oni sigurno imaju veliki interes da takav prostor postoji ali nemaju dovoljno moći. Prostor za mlade i programi koji se u njemu trebaju provoditi vodili bi ka većem angažmanu i osnaživanju mladih, između ostalog, i u društveno-političkim procesima, te osigurali da se glas mladih snažnije čuje prilikom donošenja odluka.

U primjeru iz Finske vidimo da je osnivanje Centra za mlade podržalo Ministarstvo obrazovanja i kulture. Kao takvo i Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK ima moć i utjecaj da radi na poboljšavanju položaja mladih i stvaranju novih prilika za mlade. „Praćenje i poboljšanje učeničkog i studentskog standarda“ (monkshnk, 2019) jedna je od nadležnosti ovog ministarstva koja se može realizovati kroz prostor za mlade. Tako da samo Ministarstvo ima moć, interes i obavezu da radi na poljšavanju standarda mladih.

MLADI U BROJKAMA

Mostar kao jedan od većih bosansko-hercegovačkih gradova sa preko 100.000 stanovnika nema prostor za mlade. Na stranici Vijeća mladih FBiH, krovnoj organizaciji za mlade, možemo naći na podatak da trenutno u BiH živi oko 700.000 mladih ljudi. U Gradu Mostaru prema popisu 2013. godine u dobi od 15 do navršених 29 godina bilo je 22.445 osoba, a od 15 do navršene 34 godine života bilo je 30.207 osoba.¹⁴ Govoreći o prostorima za mlade Vijeće mladih FBiH ističe da su to „prostori kreirani specijalno za njih i za njihove potrebe. Prostori u kojima se mladi mogu organizovati, napredovati i u konačnici, ispuniti sav svoj potencijal i pomoći na bilo koji način zajednicu u kojoj žive“, te ističu da je 2019. godine „tek 25 jedinica lokalne samouprave u FBiH ovu obavezu i ispunilo. Istovremeno 26 jedinica lokalne samouprave u Federaciji finansira ili sufinansira prostor koji koriste omladinska udruženja“.¹⁵ To je upravo ono o čemu je bila riječ i u Mostaru, neke organizacije imaju prostor koji im je Grad dao na korištenje, međutim konkretno prostor za mlade u Mostaru ne postoji.

Podaci pokazuju da se u Mostaru i čitavoj BiH broj mladih smanjuje i u prilog tome ide sljedeće: „Popis stanovništva

iz 1971. navodi da je procent mladih ljudi u ukupnom broju stanovništva iznosio 34,4%, dok popis iz 2013. pokazuje učešće od svega 15,4%“.¹⁶ Broj mladih se smanjuje što je itekako problem. Mladi koji ostaju trebaju pažnju i prostor da ispunjavaju svoje ambicije što prostor za mlade treba osigurati. Kao posljedica neposvećivanja i neosiguravanja resursa i infrastrukture za mlade, pored odlaska javljaju se i druge neželjene posljedice kao što je delinkventno ponašanje. Sjetimo se nedavnih nereda u gradu, kada je grupa mladih momaka došla sa palicama i sjekirom i devastirala jedan dio grada.¹⁷ Sve to dovodi do podjeljenosti mladih, stvaranja stereotipa i predrasuda, sa kojima mladi ne znaju da se nose. Opet, sjetimo se priče „Ante iz Mostara“ koji nije smio preći na “drugu” stranu grada zbog straha od Bošnjaka, te izjava kako su “oni” tamnopusi i njega bi prepoznali da nije Bošnjak i napali bi ga.¹⁸ Tu su i dvije škole pod jednim krovom, fenomenom o kojem je čak i New York Times pisao¹⁹, a koji doprinosi dezintegraciji i lošem položaju mladih. Ovaj fenomen dovodi do konkretne podjele srednjoškolaca i stvara situaciju u kojoj ne smiju ni sresti, ni družiti se, ni upoznavati. Tako izolovani i od strane formalnog obrazovanja mladi

¹⁶ (FES, 2019, 12).

¹⁷ (Klix, 2021)

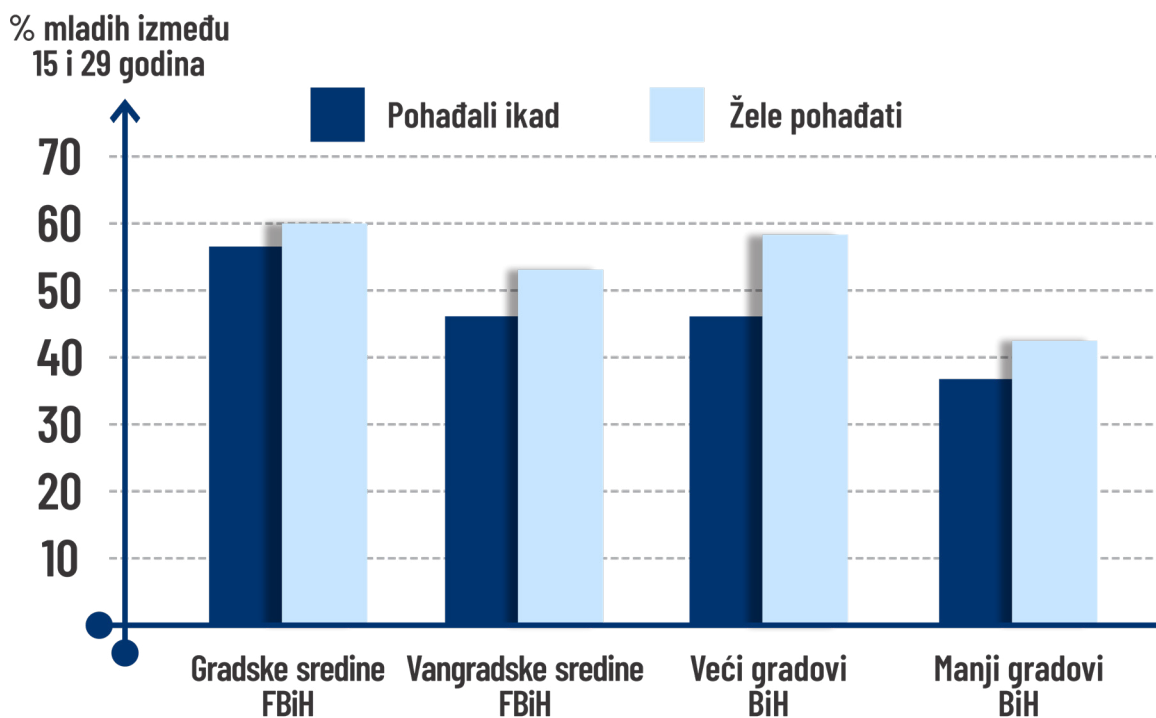
¹⁸ (Klix, 2015)

¹⁹ (Gerila, 2018)

postaju skloni razvijanju predrasuda, stereotipa, nedostatak empatije kod mladih, što vodi u konačnici ka nasilju. Jedinstveni prostor za mlade bio bi važno oruđe u borbi za prevazilaženje ovih problema. Trenutno mladi nemaju adekvatan prostor ni mjesto na kojem bi se mogli upoznati i razbiti predrasude i stereotipe, zatim družiti, razvijati sebe kao ličnosti i bogatiti za nova prijateljstva sa osobama različitih nacionalnosti.

Prema istraživanju koje je Institut za razvoj mladih Kult sporoveo 2013. godine, nad 943 ispitane mlade osobe vidi se da je izuzetno velik broj mladih koji želi pohađati neformalno obrazovanje, a što bi prostor za mlade značajno olakšao.

Procenat mladih u dobi između 15 i 29 godina po pitanju članstva u organizacijama u FBiH je 33% mladih, od toga 43% iz gradske sredine i 26% vangradske sredine, što je značajno povećanje interesovanja. U odnosu na istraživanje koje je spovođeno 2008. godine taj procenat iznosio je 6%.²⁰ Ovaj podatak nam potvrđuje porast učešća mladih u neformalnom obrazovanju, samim time i postojanje potrebe za prostorom gdje bi se to neformalno obrazovanje moglo vršiti. „Nedostaju prostori za mlade, njihove aktivnosti te rad s mladima“.²¹

Slika- KULT, 2013, 56.

²⁰ (KULT, 2013, 84)

²¹ (KULT, 2013, 117)

Upravo ovo je jedan od brojnih ključnih problema i izazova do kojih se došlo ovim istraživanjem. Nepostojanje prostora za mlade prepoznato je kao problem na kome se treba raditi. U nastavku je i data mjera i preporuka koja se odnosi na to da je potrebno da se mladima obezbijedi prostor.

„Nedostaju javni prostori za mlade u lokalnim zajednicama. Nizak je nivo rada s mladima“.²² Još jedno istraživanje ističe taj problem nepostojanja prostora. Istraživanje je sprovedno 2008. godine, a problem se idalje nastavlja, bez rješenja. Ovaj problem predstavljen je u „Analizi položaja mladih i omladinskog sektora u BiH“ sačinjena je u okviru partnerske saradnje između Komisije za koordinaciju pitanja mladih u BiH pri Vijeću Ministara BiH, Ministarstva civilnih poslova BiH i Projekta za podršku i razvoj omladinskih struktura u BiH Njemačkog društva za tehničku saradnju.

MOGUĆA RJEŠENJA

Nakon razmatranja mogućih opcija došli smo do zaključka da se problem može adekvatno riješiti na tri predložena načina. U nastavku ćemo navesti i argumente koji će to potvrditi, oslanjajući se i na primjere dobre prakse.

²² (KULT, 2013, 171)

Tri moguće opcije za rješavanje problema su:

1. **Da Grad Mostar da na korištenje objekat koji je u njihovom vlasništvu, a ne koristi se, te da zajedno sa NVO partnerima tu kreira Centar za mlade.**
2. **Da u koordinaciji sa stranim donatorima i višim nivoima vlasti Grad Mostar izgradi Centar za mlade uz zajedničko finansiranje**
3. **Da se izdvoji dio budžeta i da Grad sam izgradi Centar za mlade.**

Kao najbolje od ponuđenih rješenja smatramo prvo u kom bi Grad Mostar bio najmanje budžetski opterećen, ne bi imao značajnije troškove investiranja i održavanja i koje bi se moglo najbrže realizovati.

Preporučeno rješenje podrazumijeva da Grad Mostar za potrebe kreiranja Centra za mlade ustupi na korištenje objekat primjerene kvadrature koji je u njihovom vlasništvu, a ne koristi se. Centrom može upravljati referent za mlade direktno kao dio postojeće gradske administracije ili neka od postojećih gradskih ustanova kulture. Snažna saradnja se može napraviti sa Vijećem mladih Mostara kao krovnoj organizaciji mladih u ovom gradu, sačinjenoj od svih omladinskih organizacija u skladu

sa odredbama Zakona o mladima FBiH, ali i drugim zainteresovanim i aktivnim organizacijama. Grad Mostar bi u tom slučaju finansirao eventualnu prilagodbu objekta krajnjoj namjeni, te u budžetu redovno planirao novac za održavanje (režije, kirija, osnovni troškovi).

Smatramo da bi ovakav koncept i opcija ustupanja i prilagođavanja postojećeg prostora bila najpovoljnija jer Grad ne mora kupovati zemljište ili izgraditi novi objekat. Također, nema potrebe za kreiranjem novih institucija i upošljavanjem novih državnih službenika, nego se prostor daje na slobodu upravljanja postojećim kadrovima i omogućava saradnja sa mladima na oblikovanju i kreiranju sadržaja.

U zavisnosti od stanja prostora troškovi bi bili vrlo mali i prihvatljivi ako bi prostor bio dobro infrastrukturno opremljen za rad, sav trošak bi spao na opremanje, a ako je prostor u lošijem stanju onda bi bio potreban relativno manji iznos za njegovu rekonstrukciju, što je mnogo manje nego da se izgrađuje posebna zgrada za Centar za mlade.

Ova opcija je najefikasnija, jer jedan prostor bi zadovoljio potrebe mladih za neformalnim obrazovanjem, upoznavanjem i postojanjem prostora za izražavanje i razvijanje. Prijedlog je realan i ostvariv u postojećim okvirima budžeta Grada, te se vremenski može

relativno brzo implementirati.

Istina jeste da su pojedine organizacije već dobile prostor za rad i da je među njima i Vijeće mladih, međutim te prostorije su izuzetno male i ne mogu okupiti veći broj mladih ljudi a i zbog pretrpanih termina teško je doći do njih.²³ To su prostori koji služe kao kancelarije Vijeća mladih ali nisu prostor za mlade kakav Mostaru treba, također, Centar za mlade dovoljno velike kvadrature bi mogao omogućiti i kancelarije ili zajednički radni prostor za različite organizacije, čime bi se mogli osloboditi kapaciteti postojećih kancelarija koje bi se mogle staviti u komercijalnu upotrebu čime bi se mogao značajno kompenzirati ili čak u potpunosti neutralisati trošak za Centar za mlade.

Ovo rješenje bi trebalo biti prihvatljivo jer doprinosi realizaciji zakonske obaveze, ali i podstiče bolji položaj mladih i izvodivo je u kraćem vremenskom periodu. U Mostaru postoji oko 200 poslovnih prostora od kojih je 170 na korištenju tako da i dalje postoje prostorije koje bi mogle biti korištene.²⁴ Na službenoj stranici grada Mostara možemo naći neke prostorije koje su putem javnog poziva davane u zakup, međutim ovo su podaci iz 2011. godine, ne postoje noviji podaci o tačnoj lokaciji tih prostorija (Mostar, 2011). Ipak Odjel

²³ (Sluzbenici, 2018)

²⁴ (Bljesak, 2021)

za finansije i nekretnine grada Mostara u svom intervju kao što smo vidjeli potvrdio je da te prostorije postoje. Ukoliko među njima nema prostorija adekvatne kvadrature, Grad Mostar bi trebao takve prostorije potražiti kod firmi i ustanova čiji je osnivač ili kod viših nivoa vlasti poput kantonalnih institucija, te sporazumno omogućiti njihovo uređenje kao prostor za mlade.

KORACI DO REALIZACIJE

Da bismo došli do realizacije potrebno je okupiti koaliciju omladinskih organizacija, formulisati inicijativu i uputiti je prema Gradu Mostaru, gradonačelniku i svim gradskim vijećnicima.

Grad Mostar treba osigurati prostor, u budžetu pripremiti novac za uređenje i opremanje prostora, te u budžet uvesti redovnu stavku za funkcionisanje prostora za mlade koja bi bila dovoljna za pokrivanje troškova najamnine, režija i osnovnog rada. U Budžetu Grada Mostara, u skladu sa Zakonom o mladima u Federacije BiH, osigurana je budžetska stavka "Izdaci za mlade", te bi se iz te stavke mogla finansirati sredstva za prilagođavanje prostora za mlade.

U narednom koraku Gradsko vijeće

treba usvojiti Odluku o ustupanju prostorija za potrebe kreiranja prostora za mlade, a gradska administracija pripremiti propise kojim će se regulisati rad, prava i obaveze u rukovođenju ovim prostorom.

Ukoliko se prostor da nekoj od postojećih ustanova, onda ta ustanova treba donijeti interne akte kojima će precizirati način rada i djelovanja, finansiranja i rukovođenja ovim prostorom, njegovu namjenu i aktivnosti koje će tu provoditi.

Prilikom kreiranja sporazuma između Grada i potencijalnog eksternog rukovodioca prostorom za mlade, te prilikom kreiranja internih akata, nužno je voditi brigu da se rad kancelarije ne usmjeri usko na rad nevladinih organizacija, nego da svojim aktivnostima i pristupom osiguraju uključenje što većeg broja mladih u besplatne programe.

IZVORI

- Sarajevo.travel, Međunarodni centar za djecu i omladinu Novo Sarajevo <https://sarajevo.travel/ba/sta-raditi/medunarodni-centar-za-djecu-i-omladinu-novo-sarajevo/369> datum pristupa 16.06.2021.
- NovoSarajevo, Potpisan Ugovor za finansiranje Međunarodnog centra za djecu i omladinu Novo Sarajevo za 2016. godinu, objavljeno: 10.02.2016. <https://novosarajevo.ba/potpisan-ugovor-za-finansiranje-medunarodnog-centra-za-djecu-i-omladinu-novo-sarajevo-za-2016-godinu/> datum pristupa 16.06.2021.
- Semberija.info, Vladi Distrikta uručeno priznanje za obezbjeđenje prostora za mlade i rad sa mladima, objavljeno: 28.12.2020. <https://www.seberija.info/lat/news/gradovi/-/12689.vladi-distrikta-uruceno-priznanje-za-obezbjedenje-prostora-za-mlade-i-rad-s-mladima.html> datum pristupa 16.06.2021.
- Domovi kulture <https://www.domovikulture.ba/dom-mladih-tuzla> datum pristupa 16.06.2021.
- Centra za kulturu Tuzla <https://centrazakulturutuzla.ba/centar/dom-mladih/odomu-mladih/> datum pristupa 16.06.2021.
- European Network of Youth Centers <http://ency.eu/index.php/2019/08/25/about-youth-centre-villa-elba/> datum pristupa 16.06.2021.
- Council of Europe <https://www.coe.int/en/web/youth/mission-and-mandate> datum pristupa 16.06.2021.
- Ur. Jasmin Bešić, Na putu ka politici prema mladima FBiH, Analiza stanja i potreba mladih u Federaciji Bosne i Hercegovine 2013, Institut za razvoj mladih KULT, Sarajevo, 2013.
- Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine, dostupno na: <http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2010/zakoni/22hrv.html> datum pristupa 20.06.2021.
- Vijeće mladih Federacije BiH <https://www.vijecemladih.ba/fakat-je-vakat-za-mlade/mladi-u-bih-imaju-pravo-na-javni-prostor-vlasti-obavezu-da-im-ga-omoguće/> datum pristupa 20.06.2021.
- European youth information and counselling agency ERYICA <https://static1.squarespace.com/static/59ab1130ff7c50083fc9736c/t/59bd4f94bebafb2c440db0d7/1505578900957/European+Youth+Information+Charter+I+Montenegrin+Version.pdf> datum pristupa 27.06.2021.

- Izvještaj o radu Vijeća ministara BiH za 2018. godinu, dostupno na: http://www.vijeceministara.gov.ba/home_right_docs/default.aspx?id=31767&langTag=hr-HR datum pristupa 20.06.2021.
- Preliminarni spisak Udruga/Udruženja 2003-2009, Vlada HNK, dostupno na: http://www.arhiv.vlada-hnz-k.ba/sites/default/files/zakoni-dokumenti/Preliminarni-spisak-Udruga-Udru%C5%BEenja-period-2003-2009_1.pdf datum pristupa 20.06.2021.
- Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Nadležnosti MONKS, dostupno na: <https://www.monkshnk.gov.ba/Ministarstvo/Pregled/20> datum pristupa 20.06.2021.
- Studija o mladima Bosne i Hercegovine 2018/2019, Turčilo L., Osmić A., Kapidžić D., Šadić S., Žiga J., Dudić A., Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2019.
- Klix, E.M, Neredi na ulicama Mostara: Navijači divljali, gradom odjekivali pucnji, objavljeno: 25.04.2021, dostupno na: <https://www.klix.ba/vijesti/crna-hronika/neredi-na-ulicama-mostara-navijaci-divljali-gradom-odjekivali-pucnji/210425002> datum pristupa 27.06.2021.
- Klix, Zašto srednjoškolac Ante iz Mostara iz straha nikad nije bio na "lijevoj strani" i Starom mostu?, objavljeno: 18.02.2015., dostupno na: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/zasto-srednjoskolac-ante-iz-mostara-iz-straha-nikad-nije-bio-na-lijevoj-strani-i-starom-mostu/150218067> datum pristupa 27.06.2021.
- Geril.info, Priča Njujork Tajmsa o „Dvije škole pod jednim krovom“ kao simbolu podijele u BiH, objavljeno: 05.12.2018., dostupno na: <https://www.gerila.info/naslovna/prica-njujork-tajmsa-o-dvije-skole-pod-jednim-krovom-kao-simbolu-podijele-u-bih/> datum pristupa 27.06.2021.
- Baza službenika/ca za mlade u BiH, Institut za razvoj mladih KULT, dostupno na: <http://sluzbenici.kultbih.org/component/sobi2/?sobi2Task=sobi2Details&catid=3&sobi2Id=88> datum pristupa 27.06.2021.
- Bljesak.info, R.I., Mostaru se za prostore duguje skoro 2 milijuna KM, objavljeno: 09. 04. 2021., dostupno na: <https://www.bljesak.info/gospodarstvo/novac/mostaru-se-za-prostore-duguje-skoro-2-milijuna-km/344114> datum pristupa 27.06.2021.
- Grad Mostar, Javni oglas za dodjelu u zakup poslovnih prostorija u vlasništvu Grada Mostara, objavljeno: 24.10.2011., dostupno na: https://www.mostar.ba/natjecaji_citanje/javni-oglas-za-dodjelu-u-zakup-poslovnih-prostorija-u-vlasnistvu-grada-mostara.html datum pristupa 27.06.2021.

- Ujedinene nacije, "We the Future" - Youth declaration, objavljeno 2018., dostupno na: <https://www.un.org/en/67th-un-dpingo-conference/page/youth-declaration>, datum pristupa 23.07.2021.
- Statistika.ba, dostupno na: <http://www.statistika.ba/?show=13#link41>, datum pristupa 23.07.2021.

